

LBRIS

We know
books

KEN JENNINGS

EGIPTUL ANTIC

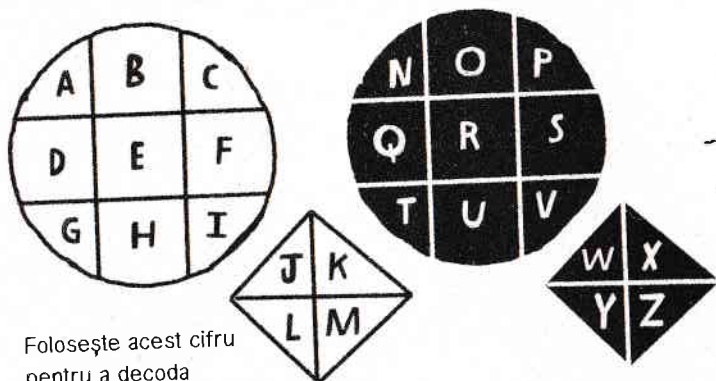
ILUSTRATII DE **MIKE LOWERY**

TRADUCERE DIN ENGLEZĂ DE **FELICIA ROMAN**

ACADEMIA
arthur

CIFRUL OFICIAL AL MICULUI GENIU

Folosește acest cifru
pentru a decoda
răspunsurile din carte!

Redactor-șef: Roxana Jeler
Redactor: Irina Georgescu
Revizie: Mihaela Dobrescu
Tehnoredactor: Mariana Dumitru
DTP copertă: Alexandru Daș

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
JENNINGS, KEN

Cărțile micului geniu: Egiptul Antic / Ken Jennings; trad. din lb. engleză
de Felicia Roman; il. de Mike Lowery. - București: Academia Arthur, 2024
ISBN 978-630-321-038-4

I. Roman, Felicia (trad.)
II. Lowery, Mike (il.)

087.5

KEN JENNINGS

Junior Genius Guides: Ancient Egypt

Romanian language copyright © 2024 by Editura Academia Arthur
Original English language copyright © 2015 by Ken Jennings

Illustrations copyright © 2015 by Simon & Schuster, Inc.
Published by arrangement with Little Simon,
an imprint of Simon & Schuster Children's Publishing Division

Toate drepturile rezervate. Nicio parte din această carte nu poate fi reprodusă
sau transmisă sub nicio formă și prin niciun mijloc electronic sau mecanic,
inclusiv prin fotocopiere, înregistrare sau sisteme de stocare ori de recuperare,
fără permisiunea scrisă a editurii.

© Academia Arthur, 2024, pentru prezenta ediție
Academia Arthur este un imprint al Grupului Editorial ART.

CUPRINS

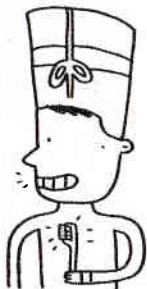
INTRODUCERE	4
PRIMA LECȚIE	6
A DOUA LECȚIE	24
PAUZĂ	43
A TREIA LECȚIE	50
ORA DE EDUCAȚIE PLASTICĂ	72
A PATRA LECȚIE	78
PAUZA DE PRĂNZ	100
A CINCEA LECȚIE	104
ORA DE MUZICĂ	125
A ȘASEA LECȚIE	128
A ȘAPTEA LECȚIE	141
EXAMEN OFICIAL PENTRU OBTINEREA DIPLOMEI DE MIC GENIU	153
RĂSPUNSURI	158
TEMĂ	159
S-A SUNAT DE IEȘIRE	160

INTRODUCERE

Em hotep nefer! Acesta, prieteni, este un salut care înseamnă „Pace deplină“. Dar probabil nu ați înțeles ce am spus, pentru că am vorbit într-o limbă care nu se mai folosește pe pământ de secole întregi!

Sunt profesorul Jennings, iar astăzi vom călători înapoi în timp spre Valea Nilului, cu 5 000 de ani în urmă, și vom învăța despre viața în una dintre cele mai impresionante civilizații din istorie: Egiptul Antic! În timp ce majoritatea oamenilor din lume încă trăiau în peșteri și colibe, egiptenii inventau geometria, scrierea și pasta de dinți, ca să nu mai zic de construirea unor monumente de piatră înalte de 165 m.

Cum au reușit? Cum era viața lor? Ce s-a întâmplat cu ei? Mă bucur că vă puneți astfel de întrebări, deoarece mottoul micilor genii este *Semper quaerens*, adică „Veșnic curios“. Haideți să începem prin a rosti Jurământul micului geniu! Duceți arătătorul mâinii drepte la tâmplă, întoarceți-vă cu fața la portretul lui Albert Einstein și spuneți după mine:

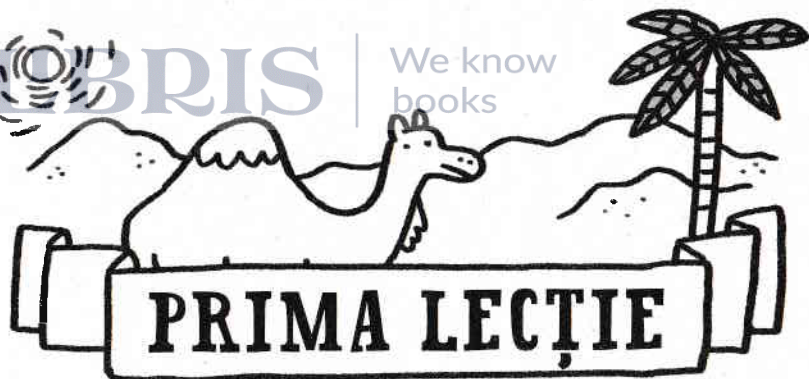
Împreună cu toți tovarășii mei mici genii, jur solemn să pun mereu întrebări, să caut răspunsuri, să cercetez și să asimilez. Voi fi veșnic însetat de cunoaștere și îmi voi dedica descoperirile întregii umanități, iar curiozitățile pe care le voi afla nu le voi ține doar pentru mine, ci le voi împărtăși cu toți.

AȚI CREDE CĂ ACEASTA ESTE O CĂRTICICĂ DE BUZUNAR, DAR, DE FAPT, E O MAȘINĂ A TIMPULUI. CÂND VEȚI DA PAGINA, VEȚI FI CU MAI BINE DE 5 000 DE ANI ÎN URMĂ.

**PE LOCURI,
FIȚI GATA.
DAȚI PAGINA!**

BRIS

We know
books

PĂMÂNTUL NEGRU

...Iar acum suntem în anul 3500 î.Hr., la sfârșitul Epocii de Piatră. Iată câteva lucruri care nu s-au inventat încă:

Bronzul

Scrierea

Roata

Populația lumii este mai mică de 15 milioane de oameni. În zilele noastre, asta ar fi echivalent cu populația Los Angelesului. Dar acum, în anul 3500 î.Hr., numărul acesta însumează populația întregii planete.

Căderea Troiei va avea loc peste mai mult de 2 000 de ani. Vikingii trăiesc la mai bine de 4 000 de ani distanță.

Nu mai încape vorbă că părinții și profesorii tăi nu s-au născut încă, așa că nu-ți bate capul cu temele în seara asta.

USCAT IASCĂ

Să presupunem că am călătorit și în spațiu, nu numai în timp. Iată-ne ajunși în Africa, în cel mai fierbinte deșert din lume – Sahara.

Dar Sahara nu a fost mereu o zonă deșertică. Dacă am călători înapoi în timp cu încă 5 000 de ani, am descoperi o Sahară foarte diferită.

Pe atunci, Sahara era o savană înverzită. Ploua abundent datorită vânturilor musonice venite dinspre Marea Mediterană și datorită ghețarilor topiți în epoca de gheață anterioară.

VERIF
IN DICTIO

SAHARA

ATUNCI

ACUM

Însă în jurul anului 4000 î.Hr., situația s-a schimbat. Ploile au încetat, iarba a murit, lacurile și râurile au secat. Odată ce au dispărut pășunile, solul s-a erodat, rămânând în urmă numai nisip încins.

Aproape toată lumea a plecat sau a murit.

FORȚA DELTA

Dar povestea noastră nu se încheie aici, altfel asta ar fi cea mai neizbutită călătorie în timp *din istorie!*

E vremea să întâlnim personajul principal al poveștii noastre, cel care a făcut posibilă existența civilizației egiptene. Personajul ăsta nu e nici preot, nici faraon, nici vreunul din zeii aceia cu cap ciudat de animal. Este un fluviu.

Nilul este unul dintre cele mai lungi fluviu din lume. Străbate mai mult de jumătate din Africa, din munții înalți ai Rwandei și până la Marea Mediterană. Asta înseamnă mai mult de 6 500 km, o lungime mai mare decât cea a frontierei dintre Statele Unite ale Americii și Canada.

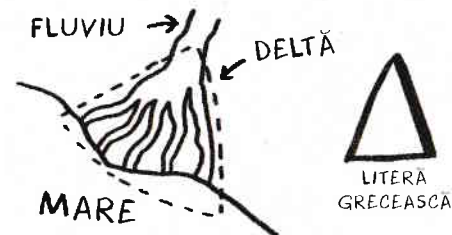
INFORMAȚIE BONUS

Mult timp s-a considerat că Nilul este cel mai lung fluviu din lume, dar în 2001 un grup de cercetători de la National Geographic au escaladat un vulcan inactiv din Munții Anzi din America de Sud și au descoperit un nou izvor al fluviului Amazon. Acum se pare că Amazonul este *un piculeț* mai lung decât Nilul – cu aproximativ 160 km sau mai puțin.

Pe distanța ultimilor 160 km în curgerea sa către mare, Nilul se ramifică într-o rețea de râulețe care se varsă în Mediterană. Astfel de zone au, de obicei, o formă triunghiulară, asemănătoare literei grecești

delta – de aceea se numesc delte.

Când Sahara era un ținut plăcut și înverzit, delta Nilului

era o mlaștină îngrozitoare de care toată lumea se ferea. Însă odată ce Sahara s-a uscat, unii vânători nomazi au migrat înspre fluviu în căutarea prăzii. Valea Nilului a devenit o zonă destul de faină de locuit.

Bine, poate e un pic exagerat să zicem „destul de faină”. Deșertul egiptean are, cu siguranță, avantajele și dezavantajele lui.

DEZAVANTAJE

Nisipul mustește de scorpioni veninoși și șerpi.

Vânturi arzătoare (*khamsin*) bat dinspre sud în fiecare primăvară, provocând furtuni de nisip.

Toamna, lăcustele năvălesc și-ți mănâncă recoltele — însă plouă puțin (cam 25 mm de apă anual), deci probabil că oricum nu ai avea ce recolta.

Fluviul e plin de hipopotami și crocodilii ucigași.

AVANTAJE

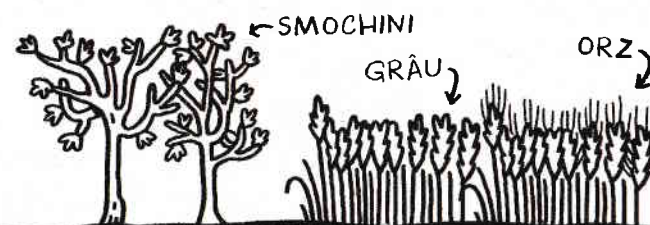
Nivelul Nilului se ridică cu 7 m în fiecare vară, inundând valea.

Așa este: viața în Egipt este atât de dificilă, încât o inundație anuală e cel mai bun lucru care se poate întâmpla!

Haideți să vă explic.

UN FLUVIU SE REVARSĂ ACOLO

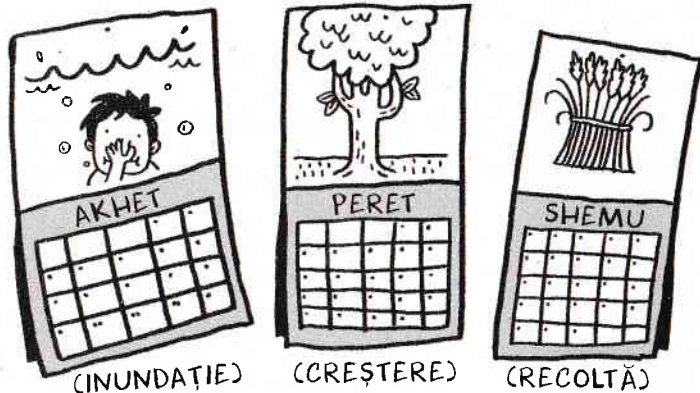
După ce Nilul ieșea din matcă în fiecare iunie, lăsa în urma lui un strat de nămol negru numit *aluviune*. Din acest sol fertil creșteau curmali și smochini. Fermierii puteau planta grâu și orz în el. Primii egipteni își numeau valea *Kemet*, adică „ținutul negru”. În unele locuri, ținutul negru măsoară doar 1,5 km în lățime. Dincolo de el nu era nimic altceva decât nisip nesfârșit — *Deshret*, „ținutul roșu”.

NEGRUL E FRUMOS

Datorită nuanței solului fertil din Kemet, negrul a devenit culoarea norocului în Egipt. Multe dintre statuile zeilor descoperite în mormintele egiptene sunt vopsite cu rășină neagră. Culoarea roșie semnifică opusul, adică ghinionul. Pe un calendar egiptean, simbolurile roșii însemnau că ceva rău se întâmplase în acea zi sau că urma să se întâmple.

Aceste inundații erau singurele evenimente care făceau posibilă viața în Egiptul Antic. Pentru egipteni, fiecare an avea trei anotimpuri:

Egiptenii nu știau că Nilul se umfla din cauza topirii zăpezii de pe munții din Africa Meridională. De fapt, ei nu auziseră niciodată de zăpadă. Credeau că inundațiile erau cauzate de o zeiță care plângea.

Aproximativ o dată la cinci ani, Nilul nu aducea suficiente aluviuni, cauzând foamete. Preoții egipteni erau considerați răspunzători pentru calitatea inundațiilor din timpul verii și își luau slujba în serios. Învățaseră că apariția stelei Sirius pe cer exact înainte de apus însemna că începea sezonul inundației. Tot ei au inventat bețele de măsură numite *nilometre* ca să prezică cât de mare va fi inundația.

Așadar, inundațiile au ajutat Egiptul să dezvolte știința.

Au fost ani în care apele au ras de pe fața pământului câmpuri și sate întregi. Orașele au fost nevoite să se unească și să construiască diguri care să țină Nilul la distanță și, de asemenea, canale care să controleze și să distribuie apa pentru irigații. Așadar, inundația a contribuit și la unirea oamenilor din Egipt.

INUNDAȚIE
PREA
MARE

POTRIVITĂ

INFORMAȚIE BONUS

În anii '60, Egiptul a cheltuit un miliard de dolari ca să construiască barajul Assuan, un zid masiv de nisip și piatră, lung de 3 km, pe fluviul Nil. Barajul produce electricitate și ajută la prevenirea secetei. Însă asta mai înseamnă și că, după mii de ani, s-a sfârșit cu inundația anuală cauzată de Nil.

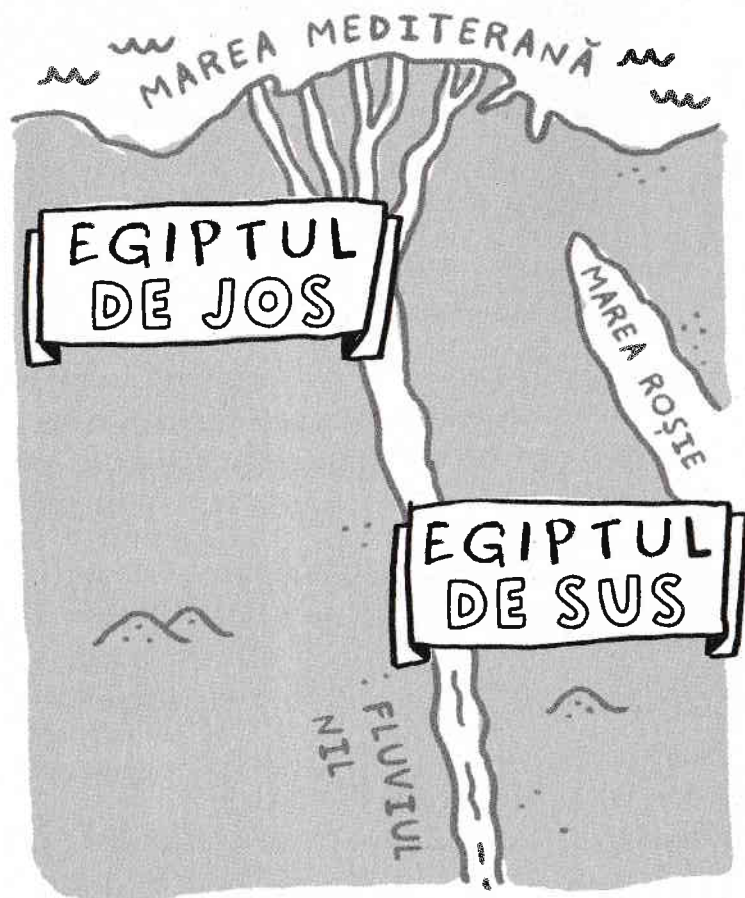
SUSUL E JOS

Fluviul Nil, la fel ca imensul deșert Sahara, a ajutat Egiptul să rămână izolat de restul țărilor din Orientul Mijlociu. Porniți în aval către deltă

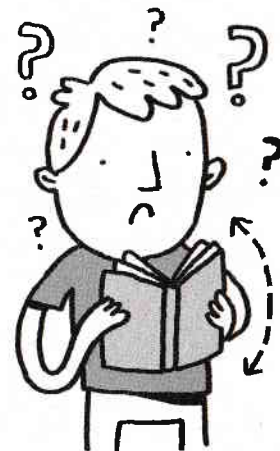
INSUFICIENTĂ

și veți da de niște mlaștini imposibil de traversat. Mergeți în amonte și veți da de cascade și curenți de apă puternici. Ca urmare, de-a lungul istoriei lor, egiptenii mai degrabă au păstrat distanța față de alți oameni. E unul dintre motivele pentru care cultura lor e atât de fascinantă și unică.

Însă la început nu era un singur Egipt. Erau două.

Vă deranjează că Egiptul de Jos e în partea de sus și că Egiptul de Sus e în partea de jos? În cazul asta, vă rog să întoarceți cartea cu susul în jos.

Denumirile se referă la *altitudine*, prieteni. Egiptul de Sus este în amonte; Egiptul de Jos este mai aproape de nivelul mării. Dar mulți cartografi egipteni realizau hărțile cu sudul plasat în partea de sus a paginii – invers decât facem noi azi. Pentru ei era logic: fluviul curge la vale, așa că punem nordul în josul paginii. Când armata egipteană a invadat Siria în 1525 î.Hr., soldații *s-au îngrozit* când și-au dat seama că unele râuri din alte țări curgeau „în sens invers” – adică spre sud. Pentru noi, asta ar însemna să vedem un râu curgând în amonte.

TEST-FULGER!

Totodată, soldații au fost uimiți să vadă în Siria „Nilul căzând din cer”. Ce descriau ei?

